

5.10.

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Vzdělávací obor: Matematika a její aplikace

Vzdělávací předmět: Seminář z matematiky

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět **Seminář z matematiky** vychází ze vzdělávací oblasti **Matematika a její aplikace**. Poskytuje žákům hlubší matematické vědomosti a dovednosti potřebné pro další studium a pro orientaci v praktickém životě.

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu **Seminář z matematiky** komplexně navazuje na předmět matematika.

Náplní semináře je :

- užití matematiky v reálných situacích
- osvojení pojmů, matematických postupů
- rozvoj tvořivosti, geometrické představivosti
- rozvoj logických schopností
- rozvíjení úsudků pomocí zajímavých a zábavných úloh
- procvičování a prohlubování učiva základní školy (problémové a náročnější úlohy)
- příprava ke studiu na střední škole

Vzdělávací předmět **Seminář z matematiky** je rozdělen do čtyř tematických okruhů :

- **Číslo a proměnná**
- **Závislosti, vztahy a práce s daty**
- **Geometrie v rovině a v prostoru**
- **Nestandardní aplikační úlohy a problémy**

Vyučovací předmět **Seminář z matematiky** se vyučuje v 9. ročníku jednu hodinu týdně. Výuka je zpravidla organizována v kmenových třídách a v učebně s interaktivní tabulí. Žáci využívají všechny dostupné pomůcky – rýsovací pomůcky, tabulky, kalkulátory, vhodný počítačový software, brožury s ukázkami autentických testů přijímacích zkoušek.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel

- uspořádá učivo v čase, respektuje návaznosti a vztahy uvnitř učiva
- vybírá úlohy, které vedou k využívání vhodných metod, při kterých docházejí k řešení a závěrům žáci sami
- vede k sebekontrolě při řešení úloh
- uplatňuje individuální přístup
- motivuje žáky vhodnými otázkami a problémovými úlohami
- systematicky oceňuje dobrou práci žáků
- podporuje nadané žáky

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- zadává problémové úlohy
- vede k hledání různých variant řešení
- vytváří příležitosti k prezentaci řešení problému
- diskutuje se žáky o řešení problému (dokazuje nebo vyvrací správnost použité metody)
- podporuje hledání a opravování chyb
- oceňuje úspěšnost při řešení problémů

Kompetence komunikativní

Učitel

- užívá a vyžaduje věcné a srozumitelné vyjadřování
- vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- otevřeně komunikuje se žáky a své názory opírá o logické argumenty
- využívá matematický software

Kompetence sociální a personální

Učitel

- zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat v týmech
- rozvíjí schopnost žáků zastávat v týmu různé role
- vede žáky k vlastní organizaci práce ve skupině, k zodpovědnosti za činnost skupiny
- podporuje vzájemnou pomoc žáků
- umožňuje hodnotit úspěšnost dosaženého cíle

Kompetence občanské

Učitel

- podporuje zodpovědný vztah k plnění povinností
- umožňuje, aby si žáci na základě jasných kritérií hodnotili svoji činnost nebo její výsledky
- vede žáky k toleranci
- uplatňuje prvky pozitivní motivace při hodnocení žáků

Kompetence pracovní

Učitel

- zadává úlohy, které vyžadují vytrvalost a systematicčnost
- motivuje žáky k zdokonalování grafického projevu
- učí žáky sbírat data, zpracovávat a vyhodnocovat je
- vede k využívání různých dostupných prostředků při řešení problémů – práce s tabulkami, kalkulátorem, internetem
- vede žáky k dodržování pravidel a termínů a k efektivitě při organizování vlastní práce

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru

Číslo a proměnná

Očekávané výstupy

Žák

- provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu
- zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor
- modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel
- užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)
- řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů
- řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)
- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním
- formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav
- analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel

Učivo

- **dělitelnost přirozených čísel** – prvočíslo, číslo složené, násobek, dělitel, nejmenší společný násobek, největší společný dělitel, kritéria dělitelnosti
- **celá čísla** – čísla navzájem opačná, číselná osa
- **desetinná čísla, zlomky** – rozvinutý zápis čísla v desítkové soustavě; převrácené číslo, smíšené číslo, složený zlomek
- **poměr** – měřítko, úměra, trojčlenka
- **procenta** – procento, promile; základ, procentová část, počet procent; jednoduché úrokování
- **mocniny a odmocniny** – druhá mocnina a odmocnina
- **výrazy** – číselný výraz a jeho hodnota, proměnná, výrazy proměnnými, mnohočleny

- **rovnice** – lineární rovnice, soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými

Závislosti, vztahy a práce s daty

Očekávané výstupy

Žák

- vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data
- porovnává soubory dat
- určuje vztah přímé nebo nepřímé úměrnosti
- vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem
- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů

Učivo

- **závislosti a data** – příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr
- **funkce** – pravoúhlá soustava souřadnic, přímá úměrnost, nepřímá úměrnost, lineární funkce

Geometrie v rovině a v prostoru

Očekávané výstupy

Žák

- zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku
- charakterizuje a třídí základní rovinné útvary
- určuje velikost úhlu měřením a výpočtem
- odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů
- využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh
- načrtne a sestrojí rovinné útvary
- užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků
- načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar
- určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti
- odhaduje a vypočítá objem a povrch těles
- načrtne a sestrojí sítě základních těles
- načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině
- analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu

Učivo

- **rovinné útvary** – přímka, polopřímka, úsečka, kružnice, kruh, úhel, trojúhelník, čtyřúhelník (lichoběžník, rovnoběžník), pravidelné mnohoúhelníky, vzájemná poloha přímek v rovině (typy úhlů), shodnost a podobnost (věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků)
- **metrické vlastnosti v rovině** – druhy úhlů, vzdálenost bodu od přímky, trojúhelníková nerovnost, Pythagorova věta
- **prostorové útvary** – kvádr, krychle, rotační válec, jehlan, rotační kužel, koule, kolmý hranol
- **prostorové útvary** – kvádr
- **konstrukční úlohy** – množiny všech bodů dané vlastnosti (osa úsečky, osa úhlu, Thaletova kružnice), osová souměrnost, středová souměrnost

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Očekávané výstupy

Žák

- užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací
- řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí

Učivo

- číselné a logické řady
- číselné a obrázkové analogie
- logické a netradiční geometrické úlohy

Vyučovací předmět:
Ročník:

Seminář z matematiky
9.

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<p>Žák :</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozezná pojmy : násobek, dělitel, prvočíslo a složené číslo, užívá znaky dělitelnosti - určí nejmenší společný násobek - určí největší společný dělitel - řeší slovní úlohy s využitím dělitelnosti v N - provádí početní operace s celými čísly - řeší slovní úlohy - matematizuje slovní úlohy z praxe a řeší je - provádí početní operace se zlomky a desetinnými čísly - převádí jednotky - provádí početní operace v oboru reálných čísel - určuje skutečnou vzdálenost dle měřítka - provede úpravy poměru, řeší slovní úlohy - použije algoritmus výpočtu z, č, p při řešení slovních úloh - užívá druhou mocninu a odmocninu při úpravách výrazů, vyhledává je z tabulek - provádí základní operace s mnohočleny - použije vzorce ke zjednodušení výrazů - provádí základní operace s lomenými výrazy - používá ekvivalentní úpravy k řešení lineárních rovnic - řeší soustavy dvou lineárních rovnic - řeší slovní úlohy pomocí rovnic a jejich soustav - čte a sestavuje tabulky, grafy a diagramy - provede jednoduché statistické šetření, jeho výsledky zapíše do tabulky a znázorní pomocí diagramu - vypočítá aritmetický průměr 	<p>Číslo a proměnná</p> <p><u>Dělitelnost přirozených čísel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - násobek a dělitel - prvočísla a čísla složená - nejmenší společný násobek - největší společný dělitel - kritéria dělitelnosti <p><u>Celá čísla</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - čísla navzájem opačná - číselná osa <p><u>Desetinná čísla, zlomky</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvinutý zápis v desítkové soustavě - převrácené číslo - smíšené číslo, složený zlomek - reálná čísla - početní operace s reálnými čísly <p><u>Poměr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - měřítko, úměra, trojčlenka <p><u>Procenta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - procento, promile - výpočet : z, č, p - jednoduché úrokování <p><u>Mocniny a odmocniny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - druhá mocnina a odmocnina <p><u>Výrazy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - číselný výraz a jeho hodnota - proměnná - výrazy s proměnnými - mnohočleny - lomené algebraické výrazy <p><u>Rovnice</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lineární rovnice - soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými <p>Závislosti, vztahy a práce s daty</p> <p><u>Závislosti a data</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti - nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky, aritmetický průměr, statistika 	<p>OSV: Rozvoj schopností poznávání</p> <p>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>Mezipředmětové vztahy: F, Z, Ch</p>	

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - vyjádří danou lineární funkci rovnicí, tabulkou, grafem - sestrojí graf lineární a kvadratické funkce - rozezná přímou a nepřímou úměrnost a řeší praktické úlohy - provádí konstrukce všech rovinných útvarů - posoudí a určí shodné a podobné rovinné útvary - vypočítá délky stran a úhlů v pravouhlém trojúhelníku a řeší praktické úlohy - popíše základní vlastnosti prostorových útvarů a vypočítá jejich V a S - sestrojí obraz daného útvaru v osově i středové souměrnosti - užívá logickou úvahu a kombinuje poznatky z různých tematických oblastí - hledá různá řešení - řeší matematické hry a luští matematické křížovky 	<p><u>Funkce</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pravouhlá soustava souřadnic - přímá a nepřímá úměrnost - lineární a kvadratická funkce <p><u>Geometrie v rovině a v prostoru</u></p> <p><u>Rovinné útvary</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rovinné útvary a jejich konstrukce - shodnost a podobnost <p><u>Metrické vlastnosti v rovině</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - úhly, trojúhelníková nerovnost - vzdálenost bodu od přímky - Pythagorova věta - výpočet o, S rovinných útvarů - goniometrické funkce <p><u>Prostorové útvary</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kvádr, krychle, rotační válec a kužel, jehlan, koule, hranol <p><u>Konstrukční úlohy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - množiny všech bodů dané vlastnosti, osová a středová souměrnost <p><u>Nestandardní aplikační úlohy a problémy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - číselné logické řady - číselné a obrázkové analogie - logické a netradiční geometrické úlohy - zájmová matematika 	<p>Mezipředmětové vztahy: F</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání</p>	